

Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken
ISSN: 0920-9360

Redactie: p/a Vakgroep Mediaevistiek, Rijksuniversiteit Groningen, Postbus 716, 9700 AS Groningen NL

22

OKTOBER 1993

Ter inleiding

Het najaars- en winterprogramma biedt vele en uiteenlopende exposities en conferenties. Als belangrijkste evenement op het terrein van de boekverluchting in de Zuidelijke Nederlanden verdient de manifestatie in Leuven bijzondere vermelding. Topstukken uit de periode 1380-1420 werden uit de hele wereld bij elkaar gebracht. Speciaal aanbevolen zijn verder de tentoonstellingen in Ecoeu, Hildesheim, Parijs en Wenen. Aardig is ook de eerste publieke manifestatie van het Nederlandse Genootschap van Bibliofielen (Den Haag): een aantal leden toont met gepaste trots topstukken uit de eigen collectie. Opmerkelijk is de Rotterdamse tentoonstelling van pelgrimstekens en insignes, ook in boeken.

TENTOONSTELLINGEN

AMSTERDAM Universiteitsbibliotheek: 'Naar 't heerlijk Griekenland, Verbeelding voer mij heen!' Reizen naar Griekenland 1488 - 1843. 16 september - 29 oktober 1993. Met catalogus (zie KOSTER).

AMSTERDAM Universiteitsbibliotheek: 'In den Rijpen Ooghst. Doopsgezinden en de Gouden Eeuw van De Rijk in boeken'. 5 november - 24 december 1993. Over doopsgezinden tot ca 1660 en het fonds van boekverkoper Claes Jacobszn. die werkzaam was 'In den Rijpen Ooghst'.

AMSTERDAM Universiteitsbibliotheek: Maria Tesselschade 1594 - 1994. 25 maart - 20 mei 1994.

ANTWERPEN Hessenhuis: Antwerpen, verhaal van een metropool, 16de-17de eeuw. 25 juni - 10 oktober 1993. Tentoonstelling en catalogus (red.) Jan van der Stock. Gent: Snoeck-Ducaju & zoon, 1993. 383 pp., ill., ISBN 9 0534 9060 4. Fraaie catalogus (ills. deels kleur). Ruime aandacht voor boeken en (devotie-)prenten uit de stad.

ANTWERPEN Museum Plantin-Moretus: Europa aan tafel: een verkenning van onze eet- en tafelcultuur. 25 september - 31 december 1993. Bijdrage aan project in het kader van 'Antwerpen 93'; toont selectie van kook- en receptenboekjes in manuscript en druk. Met begeleidende bundel studies en catalogus (voor het gehele project).

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek Albert 1, Hoyoux galerij: Andreas Vesalius: experiment in de anatomie van de 16de eeuw. 4 november - 5 december 1993. Met catalogus.

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek Albert 1, Nassaukapel: Het missaal van Matthias Corvinus. December 1993 (details nog onbekend).

BRUSSEL Bibliotheca Wittockiana (Bemelstraat 25): Jakob Krause. Maart - april 1994 (onder voorbehoud). Overzicht van zeer belangrijke 16de-eeuwse boekbinder.

ECOEU Musée national de la Renaissance (Château d'Ecoeu - Val d'Oise (19 km van Parijs)): Livres d'heures royaux. La peinture de manuscrits à la cour de France au temps de Henri II. 24 september - 13 december 1993. Met de trein vanuit Parijs te bereiken vanaf het Gare du Nord-banlieue, richting Persan-Beaumont of Luzarches, halte Ecoeu-Ezanville.

DEN HAAG Koninklijke Bibliotheek: Verzameld verlangen. 1 oktober - 3 december 1993. Tentoonstelling georganiseerd door en uit de verzamelingen van de leden van het Nederlands Genootschap van Bibliofielen. Uiteenlopende interessen bepaalden het verzamelterrein. Zo zijn er verluchte handschriften, incunabelen en Oranje-Nassau-banden maar ook een letterproef van De Roos en miniatuurboekjes. Met catalogus (Dfl. 30,-).

DEN HAAG Rijksmuseum Meermann-Westreenianum: Teken van de tijd. Maand- en seizoensvoorstellingen van de Middeleeuwen tot 1800. 13 augustus - 16 oktober 1993. Geen catalogus, wel een verjaarskalender met toelichtingen

Madonna met opdrachtgever en St Joris in Pre-Eyckiaans getijdenboek. Rouen, Bibliothèque de la Ville, Ms. 3024, fol. 12v. Te zien in LEUVEN.

over de ontwikkeling van kalenderbeelden van de hand van J. Salman en T. Brandenburg.

HILDESHEIM Dom- und Diözesanmuseum: Bernward von Hildesheim und das Zeitalter der Ottonen. Schitterende tentoonstelling; toont o.m. ruim honderd Ottoonse handschriften. Met tweedelige catalogus (DM 85).

KEULEN Wallraf-Richartz Museum: Stephan Lochner, Meister zu Köln. Herkunft, Werke und Wirkung. 3 december 1993 - 27 februari 1994. Grote overzichtstentoonstelling over deze belangrijke schilder en miniaturist; zal o.a. een aantal losse bladen uit het getijdenboek uit Darmstadt tonen. Met catalogus van G. Zehnder, B. Brinkmann e.a. ca. DM 45.

LEUVEN Het Gasthuys, Cultureel centrum Romaanse Poort (Brusselsestraat 63): Tover van de Middeleeuwen. Vlaamse miniaturen voor Van Eyck. 8 september - 7 november 1993. Met 'wandelgids' (voor iedere bezoeker), begeleidende bundel essays en uitgebreide catalogus (voor de laatste twee zie onder SMEYERS). 67 deels onbekende handschriften alsook documenten en andere kunstvoorwerpen worden getoond als presentatie van het onderzoek van het Studiecentrum Vlaamse Miniaturisten van de KU Leuven (vgl. Bifolium 21).

LONDEN Courtauld Gallery: Medieval Manuscripts on Merseyside. 15 oktober - 28 november 1993. Eerder te zien geweest in Liverpool.

MÜNSTER Westfälisches Landesmuseums für Kunst und Kulturgeschichte: Imagination des Unsichtbaren. 1200 Jahre Bildende Kunst im Bistum Münster. 13 juni - 31 oktober 1993. Met prachtige cat. in 2 dln. ISBN 3 8878 9111 2.

NIJMEGEN Nijmeegs Museum Commanderie van Sint-Jan: Welk een kinderkennis! Het Nijmeegse jeugdboek 1810-1910. 13 oktober - 14 november 1993. 160 kinderboeken uit de collectie oude Nijmeegse drukken van Paul Begheyn S.J. Met catalogus.

PARIS Bibliothèque Nationale: Quand la peinture était dans les livres. 15 oktober 1993 - 15 januari 1994.

PARIS Institut Néerlandais: L'Art en Hollande au temps de David en Philippe de Bourgogne. Trésors du Musée Het Catharijneconvent à Utrecht. 9 december 1993 - 30 januari 1994. Daarna te zien in Dijon, Musée des Beaux-Arts, 12 februari - 30 april 1994. Met o.a. handschriften en (post)incunabelen. Catalogus H.L.M. Defoer en W.C.M. Wüstefeld (red.), Zwolle, 1993 (ca. 144 pp., 120 ills waarvan ca. 60 in kleur; boekhandelsprijs Dfl. 59,50).

ROTTERDAM Museum Boymans-van Beuningen: Heilig en profaan: Middeleeuwse insignes. 12 december 1993 - 6 februari 1994. Presentatie van ca 250 religieuze en wereldlijke laatmiddeleeuwse insignes uit de collectie van H.J.E. van Beuningen. Op de expositie zullen deze in masse geproduceerde, van goedkoop lood-tin gegoten 'volksieraden' gerelateerd worden aan andere, thematisch aansluitende objecten, zoals prenten, tekeningen, handschriften, beelden en schilderijen. De voorstellingen variëren van Maria, Christus en heiligen tot erotische scènes en fabelwezens. Zie ook onder KOLDEWEY en CONFERENTIES.

UTRECHT Rijksmuseum Het Catharijneconvent: Maria van Hongarije. Koningin tussen keizers en kunstenaars, 1505-1558. Dubbeltentoonstelling (ook in Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch; daar geen boeken). 12 september - 28 november 1993. Met catalogus (zie VAN DEN BOOGERT).

WENEN Österreichische Nationalbibliothek, Prunksaal: Karl der Grosse und die Wissenschaft. 9 juni-26 oktober 1993. Tentoonstelling in het kader van het Europajaar; de catalogus (E. Irblich) zal binnenkort verschijnen.

ZÜRICH Schweizerisches Landesmuseum: Le ciel, l'enfer, le purgatoire. Images médiévales de l'Au-Delà. 26 augustus- 21 november 1993. Daarna te zien in het Schnütgen Museum te Keulen.

NIEUWE EN AANGEKONDIGDE LITTERATUUR

ABUKHAN-FUSA, K. (e.a., eds.) Helgerånet: från mässböcker till munkepärmor. Stockholm: Carlsson Bokförlag, 1993. Catalogus tentoonstelling; over handschrijffragmenten om stukken in Finse en Zweedse archieven.

VAN BALBERGHE, Émile Le manuscrits médiévaux de l'abbaye de Parc. Recueil d'articles. Bruxelles: Ferraton / Van Balberghe, 1992. (Documenta et Opuscula, 13) 187 pp. ills. regs. ISBN 2 9300 5300 3. BEF 1200. Heruitgave van belangrijke, deels gedateerde studies over boeken van beroemd klooster bij Leuven, inclusief overzicht handschriftenbestanden (deels verloren gegaan bij brand te Leuven in 1914); thans voorzien van registers.

BALDACCINI, L. & Conti, G. & Fabbri, P. La Biblioteca Malatestiana di Cesena. Roma: Editalia, 1992. 176 pp. ills. Lit. 68000.

BALSTON, J.N. The elder James Whatman. England's greatest Paper Maker. A study of 18th century papermaking technology and its effect on a critical phase in the history of English White paper manufacture. 2 vols. 656 pp. ills. regs. Kent: Whatman plc, 1992. £ 95.

BAURMEISTER, Ursula (ed.) Catalogue des Incunables (CIBN). Tome I, Fasc. 1: Xylographes et A. Paris: Bibliothèque Nationale, 1992. xxix + 203 pp. ills. ISBN 2 7177 1823 0 (fascikel 1: FF 330). -- 1822 (Tome I) -- 1609 2 (gehele werk). Met afbeeldingen van watermerken in blokboeken en registers. Tome II (H-Z & Hebraica; Additions et corrections) verscheen in 1981-1985.

BELL, D.N. The Libraries of the Cistercians, Gilbertines and Premonstratensians. London: British Library, 1992. xxx + 340 pp. reg. ills.

(Corpus of British Medieval Library Catalogues, 3). ISBN 0 7123 0279 4.

BELLARDO, L.J. A glossary for archivists, manuscript curators and record managers. Chicago, 1992.

BERKVEN-STEVELINCK, C. (e.a., eds.) Le magasin de l'univers. The Dutch Republic as the centre of Dutch book trade. Papers presented ... Wassenaar 1990. Leiden: Brill, 1992. x + 319 pp. ills. ISBN 9 0040 9493 8. Dfl. 135.

BERSCHIN, W. Die Palatina in der Vaticana. Eine deutsche Bibliothek in Rom. Stuttgart: Belser, 1992. 176 pp. ISBN 3 7630 2087 x.

VAN BIERVLIET, Lori Leven en werken van W.H. James Weale, een Engels kunsthistoricus in Vlaanderen in de 19de eeuw. Brussel: Koninklijke Academie, 1991 (Verhandelingen AWLsK, Klasse der Schone Kunsten, 53, nr 55). 243 pp. ills. reg. ISBN 9 1656 9559 1. BEF 1500. Met persoonsbibliografie (511 nummers).

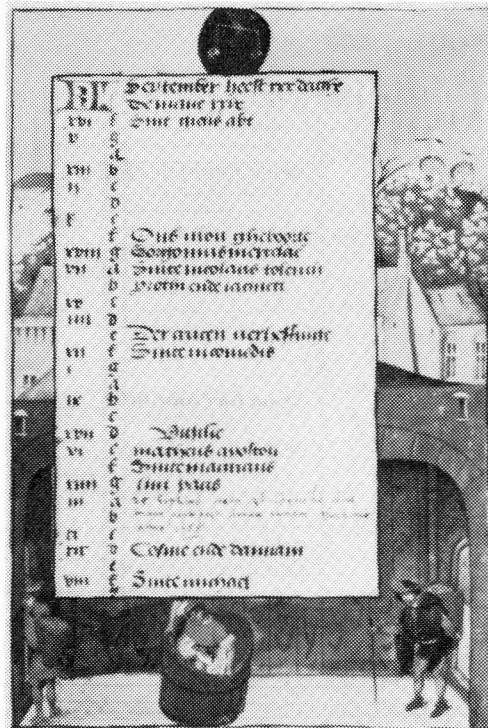
VAN DEN BOOGERT, B. & Jacqueline Kerkhoff. Maria van Hongarije. Koningin tussen keizers en kunstenaars 1505-1558. Zwolle-Utrecht-'s-Hertogenbosch: Waanders/Rijksmuseum Het Catharijneconvent/Noordbrabants Museum, 1993. 368 pp. ills, waarvan 200 in kleur. ISBN 9 0663 0421 9 (geb.) Dfl. 79,50; pbk. Dfl. 49,50.

BUSBY, Keith (e.a. eds.) Les manuscrits de Chrétien de Troyes / The manuscripts of Chrétien de Troyes. Amsterdam/Atlanta: Rodopi, 1993. 2 vols. 503 + 547 pp. ills. (24 kl., 435 zw/w). ISBN 9 0518 3613 9. Ca Dfl. 1000 / \$ 585. Fotografisch corpus en bespreking van alle 45 bewaard gebleven codices en fragmenten.

CENCETTI, Giorgio Scritti di paleografia (a cura di Giovanna Nicolaj). Dietikon/Zürich: Urs Graf Verlag, 1993. 278 pp. ills. ISBN 3 8595 1173 4. Lit. 120.000 / SFr. 120. Bundel met bespreking Mallon en zeven andere studies.

CLANCHY, M.T. From memory to written record. England 1066-1307. Second, revised edition. Oxford: Blackwell, 1993. ISBN 0 6311 7823 6 (geb.), -- 6857 5 (pbk).

DAVISON, Peter (ed.) The Book encompassed: Studies in twentieth-century bibliography. Cambridge: UP, 1992. xvi + 315 pp. ISBN 0 5214 1878 x. Bevat o.m. Christopher De Hamel, 'Medieval Manuscript Studies'.

*

Kalender (met familie-aantekening op 25 september) in een getijden- en gebedenboek (16de eeuw) Den Haag, Rijksmuseum Meermann-Westreenianum, Hs. 10 F 14, fol. 7r. Te zien in DEN HAAG.

- DENNINGER, Johann C. *Lexicon voor handboekbinders, boekherstellers en boekliefhebbers*. Cantecleer, 1993. 128 pp. ill. ISBN 9 0213 2109 2. Dfl. 39,50. Praktijk gericht handboek; eerste in reeks 'tot behoud van de vaardigheid in het boekbindvak'.
- DONOVAN, Claire *The Winchester Bible*. London: British Library, 1993. 64 pp. ill. deels in kleur. ISBN 0 8020 6991 6. £ 10.95 (pbk.).
- FIFTEENTH-CENTURY Flemish Manuscripts in Cambridge Collections. [= Transactions of the Cambridge Bibliographical Society, vol. X, part 2, 1992 (pp. 101-247)]. ill. regs. (ook iconografisch). ISSN 0068 6611. Ook los verkrijgbaar (Cambridge University Library, West Road, Cambridge CB3 9DR, England). £ 8. Acten van congres te Cambridge 6-9 september 1991. Veelal aan een of enkele hss. gewijd; ook Van Uytven: 'Splendour or wealth: art and economy in the Burgundian Netherlands'.
- FRAENKEL, B. *La signature: genèse d'un signe*. Paris: Gallimard, 1992. 322 pp. ill.
- FROMM, Hans (ed.) *Heinrich von Veldeke, Eneasroman. Die Berliner Bilderhandschrift mit Übersetzung und Kommentar*. Frankfurt am Main: Deutscher Klassiker verlag, 1992. (Bibliothek des Mittelalters, 4; Bibliothek deutscher Klassiker, 77). 1023 pp. 79 pl. ISBN 3 6186 6040 5.
- GRAFTON, Anthony (ed.) *Rome reborn. The Vatican Library & Renaissance culture*. New Haven: Yale UP / Washington: Library of Congress, 1993. xxvi+323 pp. ill. reg. ISBN 0 3000 5442 4. \$ 35 (geb.; pbk uitverkocht). Schitterend verzorgd boek bij gelijknamige expositie; bevat o.m. overzicht van catalogi per fonds in de Bibliotheca Apostolica Vaticana.
- HAESSENNE-PEREMANS, Nicole & Carmélia Opsomer-Halleux *Livres d'images, images du livre. Les plus beaux incunables de l'Université de Liège (à l'occasion de l'exposition)*. Bruxelles: Crédit Communal, 1993. 119 pp. ill., glossaire. ISBN 2 8719 3175 5. 67 boeken, deels ook in kleur afgebeeld, met inleiding over 'l'art de l'imprimerie'.
- HOFFMANN, Hartmut *Bücher und Urkunden aus Helmarshausen und Corvey*. Hannover: Hahnsche Buchhandlung, 1992. (Monumenta Germaniae Historica, Studien und Texte, 4). 156 pp. + 56 pl. ISBN 3 7752 5404 8.
- JANSSEN, Frans A. *Genomineerd voor de best verzorgde boeken van het jaar 1512*. Amsterdam: De Buitenkant, 1993. 36 pp. ill. ISBN 9 0703 8657 7. Dfl. 17,50. Tweede Van Selm-lezing, gehouden op 6 september 1993 te Leiden. Genomineerd werd Pauli epitolaë, Parijs Henri Estienne, 1512.
- MCKITTERICK, Rosamond (ed.) *Carolingian Culture. Emulation and Innovation*. Cambridge: UP, 1993. 344 pp. ill. ISBN 0 5214 0524 6 (geb.), - 0586 6 (pbk). Resp. £ 35 en £ 12.95. Bundel studies rond 'the legacy of Rome in Carolingian culture'.
- MCKITTERICK, Rosamond *The Uses of Literacy in Early Medieval Europe*. Cambridge: UP, 1992. 361 pp. ill. ISBN 0 5214 2896 3. £ 14.95 (nu als paperback).
- KOLDEWEY, A.M. & H.J.E. van Beuningen *Heilig en profaan. Duizend laat-middeleeuwse insignes uit de collectie H.J.E. van Beuningen*. Rotterdam, 1993. (Rotterdam Papers, 8). Ca 300 pp., 1100 ill. Inventaris en studie over gebruik en context. Voor Bifolium-lezers tot 1 november 1993: Dfl. 100, nadien Dfl. 130. Zie ook onder ROTTERDAM en CONFERENTIES (voor bestellingen).
- DE KOOKER, H.W. & B. van Selm *Boekcultuur in de Lage Landen 1500-1800. Bibliografie van publikaties over particulier boekenbezit in Noord- en Zuid-Nederland, verschenen voor 1991*. Utrecht: Hes, 1993. 228 pp. ISBN 9 0619 4148 2. Dfl. 139,50. Bevat 850 vermeldingen, ontsloten door diverse registers.
- KOSTER Daniël *Naar 't heerlijk Griekenland, verbeelding voer mij heen!' Reizen naar Griekenland, 1488 - 1843*. Groningen: Styx, 1993. 157 pp. ill. ISBN 9 0723 7177 1. Dfl. 37,50. Vgl. AMSTERDAM.
- LALOU, Elisabeth (ed.) *Les tablettes à écrire de l'antiquité à l'époque moderne*. (Actes congres 1990). Turnhout: Brepols, 1992. (Bibliologia, 12). 356 pp. ill. BEF 2915.
- LOWDEN, John *The octateuchs: a study in Byzantine manuscript illustration*. London / University Park: Pennsylvania State University Press, 1992. ill. ISBN 0 2710 0771 0.
- O'MAHONY, F. (ed.) *The Book of Kells. Proceedings of a conference at Trinity College Dublin, 6-9 september 1992*. Aldershot: Scolar Press, 1993. ISBN 0 8596 7967 5.
- MENTZEL-REUTERS, A. *Die Handschriften der Öffentlichen Bibliothek der Stadt Aachen. Die Mittelalterlichen Handschriften der Signaturengruppe Manuscripta bis Ms. 109*. Frankfurt am Main: Lang, 1992. 179 pp. ISBN 3 6314 4726 4.
- MERTENS, Th. (e.a., eds.) *Boeken voor de eeuwigheid. Middelnederlands geestelijk proza*. Amsterdam: Prometheus, 1993. (Nederlandse literatuur en cultuur in de middeleeuwen, 8). 509 pp. ISBN 9 0533 3169 7. Dfl. 75.
- DE NAVE, F. & D. Imhoff (eds.) *De botanica in de Zuidelijke Nederlanden (einde 15de eeuw - ca. 1650)*. 150 pp. ill. (deels in kleur), reg. Geen ISBN (bestellen buitenland: Exhibition International, Steenweg op Leuven 16b, B-1980 Tervuren, tel. +02-7679414, fax: 7675115). Fraaie, instructieve bundel en catalogus bij tentoonstelling in Museum Plantin-Moretus (zie Bifolium 21).
- NIJHOF, Peter & Arthur Steeg *Grafische en papiermusea in Nederland en net over de grens*. Zutphen: Bührmann-UbbensPapier, 1992 (verschenen 1993). 60 pp. ill. ISBN 9 0711 8019 0. Nuttige en nauwkeurige informatie over ontstaan, inhoud en toegankelijkheid.
- PRESTON, Jean F. & Laetitia Yeandle *English handwriting, 1400-1650. An introductory manual*. Binghamton (NY): Pegasus paperbooks, 1992. (Medieval & Renaissance texts & Studies). xiv+98 pp. ill. ISBN 0 8669 8086 5.
- RANDALL, L.M.C. *Medieval and Renaissance Manuscripts in the Walters Art Gallery. Vol 2: France 1420-1540*. Baltimore (MD): John Hopkins University Press, 1992. 2 vol. 832 pp., ill.
- REIDY, Denis V. (ed.) *The Italian Book, 1465 - 1800. Studies presented to Dennis E. Rhodes on his 70th birthday*. London: British Library, 1993. xxi+401 pp. Ills. reg. ISBN 0 7123 0295 6 (geb.). Met persoonsbiografie (438 nummers).
- RENTING, A.D. & J.T.C. Renting-Kuijpers *The Seventeenth-Century Orange-Nassau Library. Edited with introduction and notes. With notes on the manuscripts by A.S. Korteweg*. Utrecht: Hes, 1993. 856 pp. ill. ISBN 9 0619 4287 X. Dfl. 265.
- DE REUCK, Joseph *Bibliotheca Erasiana Bruxellensis. Catalogus der werken van Erasmus uitgegeven in de 16de eeuw, aanwezig in de Koninklijke Bibliotheek Albert I*. Uitg. Georges Colin & René Hoven. Brussel: KB, 1993. 321 pp. 634 afb. van titelpagina's. Tweetalig (Fra-/Ned). Geb. ISBN 2 8709 3072 0 / 9 066 7081 5. BEF 3000. (Buiten België: De Graaf, Postbus 6, 2420 Nieuwkoop NL: Dfl. 165).
- SCHEIBER, E. *Niederländische Buchmalerei: die Miniaturen des Culemborch-Missales in Brixen, der Kodex C 20*. Bolzano: Athesia 1992. 94 pp. ill. Lit. 45000.
- SMEYERS, M. (e.a.) 'Naer natueren ghelike'. *Vlaamse miniaturen voor Van Eyck (ca. 1350 - ca. 1420)*. Leuven: Davidsfonds, 1993. 127 pp. ill. (vrijwel allemaal in kleur). ISBN 9 0615 2820 8. BEF 495 (tijdens tentoonstelling [zie onder Leuven] BEF 395). Zie ook onder LEUVEN.
- [SMEYERS, M. (ed.)] *Vlaamse miniaturen voor Van Eyck (c. 1380 - ca. 1420)*. Catalogus. Leuven: Peeters, 1993. (Corpus of Illuminated Manuscripts, 6; Low Countries Series, 4). xxii+249 pp. ill. ISBN 9 0683 1516 1. BEF 1960. Belangrijke bijdrage over vrij onbekend materiaal; ook met aandacht voor teksten. Helemaal zijn de afbeeldingen ongelijk van kwaliteit. Zie ook onder LEUVEN.
- STOCK, Franz *Die ersten deutschen Buchdrucker in Paris um 1500. Herausgegeben von Ansgar Heckerroth und Hans-Walter Stork*. Paderborn: Bonifatius, 1993. 40+177 pp. ISBN 3 8708 8721 4. DM 134. Heruitgave met commentaar.
- STRATFORD, Jenny *The Bedford Inventories. The Worldly Goods of John, Duke of Bedford, Regent of France (1389-1435)*. London: The Society of Antiquaries / Oxbow Books, 1993. 508 pp. 60 ill. (plus 9 in kleur). Introductieprijs £ 59 (tot 31 maart 1994), nadien £ 89.
- STUART, D. *Manorial records. An introduction to their transcription and translation*. Chichester: Phillimore, 1992. 120 pp. ill. £ 12.95 (geb.).
- SZIRMAL, J.A. *Archaeology of Bookbinding*. Aldershot: Scolar Press, 1993. 250 pp. ill. ISBN 0 8596 7904 7.
- THIJS, Alfons K.L. *Antwerpen, internationaal uitgevercentrum van devotieprenten (17de-18de eeuw)*. xvii+163 pp. 12 pl. in kleur, 81 afb. in zw./w. Leuven: Peeters, 1993. (Miscellanea Neerlandica, 7). ISBN 9 0683 1505 6. BEF 1650.
- THOMAS, Rosalind *Literacy and Orality in Ancient Greece*. Cambridge: UP, 1992. 213 pp. ISBN 0 5213 7346 8 (geb.), -- 7742 0 (pap.), resp. £ 32.50 en £ 11.95.
- TOURNOY, G. J. Roegiers en C. Coppens (red.) *Vives te Leuven. Catalogus van de tentoonstelling 28/6 - 20/8 1993*. Leuven: Peeters,

1993. (Supplementa Humanistica Lovaniensia, 8). xx+292 pp. ills. regs. ISBN 9 0618 6555 7. BEF 1800. Verzorgde bundel (meer dan een catalogus) over belangrijk humanist (1492/93-1540).

VANDEWEGHE, Frank (†) & Bart Op de Beeck Drukkersmerken uit de 15de en 16de eeuw binnen de grenzen van het huidige België. Nieuwkoop: De Graaf, 1993. (Nationaal centrum voor de archeologie en de geschiedenis van het boek, 5). xxi+316 pp. ills. ISBN 9 0600 4422 3. Dfl. 350. Bevat ruim 600 afbeeldingen, door vele registers ontsloten.

VERBEKE, W. (e.a., eds.) Serta devota in memoriam Guillelmi Lourdaux. Pars prior: Devotio Windeshemensis. Leuven: Leuven UP, 1992. 452 pp. ills. ISBN 9 0618 6463 1. BEF 2200.

WARNCKE, Carsten-Peter Ikonografie der Bibliotheken. Wiesbaden: Harrassowitz, 1992. (Wolfenbütteler Schriften zur Geschichte des Buchwesens, 17). 364 pp. ills. ISBN 3 4470 3252 9. (Congresverslag Wolfenbüttel, 1988).

WEBBER, Theresa Scribes and scholars at Salisbury Cathedral c. 1075 - c. 1125. Oxford: Clarendon/OUP, 1992. (Oxford Historical Monographs). xii+220 pp. ills. ISBN 0 1982 0308 x.

WOOLGAR, C.M. & K. Robson Guide to the archive and manuscript collection of the Hartley Library, University of Southampton, Mss 1-200. Southampton: UL, 1992. (Occasional Paper, 11) 196 pp. ills. ISBN 0 8543 2448 8.

CONFERENTIES

SCHRIJVERS EN COLOFONS

Het tiende congres van het Comité International de Paléographie Latine is gewijd aan 'Scribes and Colophons' (23 tot 28 oktober 1993, in het Congrescentrum Ettore Majorana te Erice). Nadere informatie in Bifolium 21.

INCUNABELN IN OXFORD

In januari 1992 startte een - mede door de Fritz Thyssen Stiftung en de Kulturstiftung der Länder gefinancierd - project om de incunabelen van de Bodleian Library te beschrijven. In een tweedaags colloquium, op 20-21 januari 1994, zullen eerste resultaten gepresenteerd worden onder de titel 'Incunabula: books, textst, owners'. Voor inlichtingen en aanmelding (tot 15 november 1993): Kristian Jensen, Bodleian Library, Broad Street, Oxford OX1 3BG, England.

LAATMIDDELEEUWSE INSIGNES

Tijdens de tentoonstelling te Rotterdam (zie onder ROTTERDAM en KOLDEWEY) zal in Museum Boymans-van Beuningen half januari 1994 een studiedag plaatsvinden met en zes lezingen over profane dan wel religieuze insignes. Nadere gegevens: Museum Boymans-van Beuningen, afd. Kunstnijverheid en vormgeving, Alexandra van Dongen, conservator, Museumpark 18-20, 3015 CX Rotterdam-NL, tel.: +31.10.4419400.

V A R I A

BEURZEN BIBLIOGRAPHICAL SOCIETY

As part of its centenary celebrations The Bibliographical Society has established a Centennial Fund, part of which is intended to afford grants and fellowships to those engaged in research falling within the Society's interests.

Applicants may be of any nationality and need not be members of the Society.

Applications are now invited for awards to be made in the calendar year 1994. The Society hopes to make awards both for immediate research needs, such as for microfilms or travelling expenses, and for longer-term support, for example to assist with prolonged visits to libraries and archives. It is envisaged

that one major award, up to a maximum (this year) of £ 2000, and a number of smaller awards will be offered. One or more of these awards will be particularly associated with the Antiquarian Bookseller's Association, which has contributed generously to the Fund.

Application forms, available from Dr E.S. Leedham-Green, Cambridge University Library, West Road, Cambridge CB3 9DR, England, should be returned to her not later than 30 November 1993.

HANDSCHRIFTEN, DRUKKEN EN KAARTEN OP KLEUREN-MICROFICHE

Sedert 1986 verschijnen met zekere regelmaat facsimiles van verlichte handschriften, vroege drukken en met de hand geproduceerde kaarten. Evenals bij ander uitgever is er telkens een commentaar van de hand van een specialist, maar opmerkelijk is het medium van de facsimile zelf: microfiches. De kwaliteit van scherpte en de kleuren is uitstekend; de prijsstelling is tegenover gedrukte facsimiles bijzonder gunstig (veelal tussen 500 en 700 DM). Tot dusver verschenen in diverse reeksen ruim 35 delen. Voor een uitgebreider overzicht kan men zich tot de uitgeefster wenden: Edition Helga Lengenfelder, Schönstrasse 51, D-81543 München (tel. +49.89.663845).

Pelgrimstekens en insignes, rond 1500 ingenaaid in een getijdenboek (Brugge, tweede kwart 15de eeuw). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek. Te zien in ROTTERDAM.

BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en bibliografen. Bij beschikbare ruimte kan een kort verzoek om informatie worden opgenomen.

Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober.

Een abonnement kost momenteel tien gulden per vier nummers (twee jaargangen). Voor instellingen met gecompliceerde administratieve eisen is tien gulden per jaar verschuldigd. Na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een rekening of acceptgirokaart.

Subscribers from abroad should send an *International postal money-order* or a *Euro-cheque* in Dutch currency to: BIFOLIUM, Department of Medieval Studies, P.O. box 716, 9700 AS Groningen, The Netherlands.

Redactie: Jos.M.M. Hermans (050-636114), Klaas van der Hoek (020-6153566) en W.C.M. Wüstefeld (030-313835).